

Zienswijze RWE internetconsultaties Klimaatplan en INEK

3 oktober 2019

Algemeen

Met deze notitie gaat RWE in op de uitnodiging om te reageren op de Consultatieversies van het Klimaatplan en het Integraal Nationaal Energie- en Klimaatplan 2021 – 2030.

In het vervolg van deze inbreng gaven we onze reactie per plan afzonderlijk.

In algemene zin is het RWE opgevallen dat op meerdere plekken wordt afgeweken van het Klimaatakkoord zoals dat in juni door het Kabinet is gepresenteerd. Dat vindt RWE onverstandig. Het Klimaatakkoord is het resultaat van maandenlange, constructieve discussies aan de zogeheten Klimaattafels en het uiteindelijke akkoord wordt breed gedragen. Veel van onze opmerkingen zijn gericht op het meer in lijn brengen van de twee plannen met dit Klimaatakkoord, en dan met name wat betreft de Elektriciteitstafel.

Een belangrijk element dat maar beperkt aan de orde komt is de noodzakelijke rol van energiecentrales in de energietransitie. Zoals ook in het Klimaatakkoord is opgenomen, zal Nederland de komende jaren behoefte hebben aan veel CO₂ vrij regelbaar vermogen. Dat betekent dat er centrales beschikbaar zijn die op de momenten van weinig of geen wind en zon CO₂ vrij elektriciteit produceren, om daarmee de leveringszekerheid te garanderen. Daarvoor zijn in het Klimaatakkoord concrete opties opgenomen: kernenergie, biomassa, waterstof en gas+ccs. Wij stellen voor deze opties ook te benoemen in beide plannen.

Met betrekking tot de duurzaamheid van biomassa vindt RWE het van belang dat zo veel mogelijk wordt aangesloten bij RED II. Dit is vooral van toepassing op de paragrafen waarin wordt gerefereerd aan het opstellen van een nieuw duurzaamheidskader. RWE vindt dat harmonisatie in Europa op dit onderwerp cruciaal is. Om ervoor te zorgen dat er een *level playing field* is, maar bijvoorbeeld ook om de handel in biomassa te bevorderen, zodat portfolio optimalisatie kan plaatsvinden. Dit zorgt ervoor dat netto minder grondstoffen nodig zullen zijn.

Verder ontbreekt in beide plannen de aanpak voor de problematiek van de netcongestie, die zoals bekend met name nieuwe, duurzame initiatieven raakt. Gezien het belang van dit onderwerp en de impact die het kan hebben op de doelstellingen die worden beschreven, is de suggestie van RWE om dat alsnog op te nemen in de vorm van de acties die door de Minister van EZK zijn toegezegd aan de Tweede Kamer.

Consultatieversie Integraal Nationaal Energie- en Klimaatplan 2021 – 2030

2.1.1 Broeikasgasemissies en -verwijderingen

Doelstellingen Sector Elektriciteit

In deze paragraaf wordt erkend dat er door de groei van wind en zon de behoefte aan flexibiliteit toeneemt. Hieraan zou volgens RWE toegevoegd moeten worden dat deze door de markt geleverd zal moeten gaan worden.

Verder ontbreekt hier het belang regelbaar vermogen dat meer en meer CO₂ vrij zal moeten worden om de doelstellingen op het gebied van CO₂ te realiseren. De genoemde opties in het Klimaatakkoord zijn kernenergie, biomassa, waterstof en gas+ccs

2.1.2 Hernieuwbare energie

Waterstofprogramma

Op enkele plekken in het INEK komt de ambitie terug om blauwe en meer nog groene waterstof in de sectoren industrie, mobiliteit en energie te gaan stimuleren. Zo ook onder de kop Waterstofprogramma, waar wordt verwezen naar de afspraak in het Klimaatakkoord om groene waterstof te stimuleren.

RWE mist een concrete aanpak of tijdslijn waarin dit voornemen concreet wordt gemaakt. Ook ontbreken randvoorwaarden of uitgangspunten. Voor RWE is van belang dat de ontwikkeling van waterstof primair een activiteit van de markt is. Deze komt tot ontwikkeling als de overheid kaders en/of stimuleringsmaatregelen neemt in de vorm van bijvoorbeeld bijmeng verplichtingen. De suggestie is om dit op te nemen in het INEK.

3.1.1 Broeikasgasemissies en -verwijderingen

Elektriciteit

Hier wordt gemeld dat vanaf 2030 het gebruik van kolen *van (bedoeld wordt: voor)* het produceren van elektriciteit bij wet verboden wordt. En dat het wetsvoorstel bedrijven de mogelijkheid biedt om over te schakelen op alternatieve brandstoffen.

Dat is een legitiem doel. Het voortijdig sluiten van de meest efficiënte kolencentrales van Europa, zonder dat daar enige adequate (financiële) compensatie tegenover staat, is echter geen realistisch, effectief en rechtmatig middel om dat doel te bereiken.

Uit het wetsvoorstel blijkt dat het Kabinet de termijnen voor het verbod op kolen (2025 en 2030) als transitieperioden beschouwt voor het overschakelen op andere brandstoffen, zoals biomassa. Daar is op dit moment echter geen overheidssteun voor. Sterker: dit Kabinet heeft aangegeven geen nieuwe subsidie voor biomassa te zullen invoeren. Daarmee is er geen zicht op een vergoeding van de onrendabele top voor deze centrales en het ombouwen daarvan en is het om die reden geen realistisch alternatief. Daar komt nog bij dat niet is verzekerd dat ombouw naar biomassa uiteindelijk

zal zijn toegestaan.

Om die reden is de stelling dat de mogelijkheid wordt geboden om over te schakelen op alternatieve brandstoffen onbeperkt en onvolledig en zou om die reden moeten worden verwijderd of aangepast.

3.1.2 Hernieuwbare energie

viii. Specifieke maatregelen ter bevordering van het gebruik van energie uit biomassa, in het bijzonder de exploitatie van nieuwe biomassabronnen

In deze paragraaf beperkt de routekaart gericht op de vergroting van het aanbod van biomassa zich tot het binnenlandse aanbod. Volgens RWE is het aanbod vanuit het buitenland zeker zo belangrijk en zou dat om die reden hier toegevoegd moeten worden.

Daarnaast ontbreekt in deze paragraaf het belang van biomassa voor de productie van warmte. RWE ziet graag dat dit wordt toegevoegd.

Consultatieversie Klimaatplan

2.2.1 Elektriciteit

Zoals aangegeven in de inleiding ontbreken in veel paragrafen de afspraken uit het Klimaatakkoord. Specifiek in deze paragraaf stelt RWE voor de volgende tekst op te nemen:

Sectorale aanpak

Het tegengaan van de klimaatverandering vraagt om een CO₂-vrij elektriciteitssysteem. Daarbij moet rekening worden gehouden met een stijgende elektriciteitsvraag die ontstaat omdat andere sectoren, zoals de industrie en de mobiliteit, mede vanwege het klimaatbeleid overschakelen van fossiele brandstoffen naar elektriciteit. Dit alles vraagt om een stevige groei van het aandeel elektriciteit uit hernieuwbare bronnen. Concreet wordt hierbij gestreefd naar het opschalen van de elektriciteitsproductie uit hernieuwbare bronnen tot 84 TWh. De maatregelen en acties die hiervoor nodig zijn, zijn uitgewerkt in concrete afspraken voor hernieuwbaar op land en wind op zee. Ten behoeve van een betrouwbaar elektriciteitssysteem zal in toenemende mate behoefte bestaan aan aanbod van flexibiliteit dat via de markt wordt gerealiseerd. Tevens is vanuit oogpunt van leveringszekerheid relevant dat wordt voorzien in voldoende regelbaar vermogen, dat in toenemende mate CO₂-vrij zal moeten zijn.

Daarnaast streven partijen naar een ophoging van de Europese ambities naar 55% reductie van broeikasgassen in 2030. In het geval doelbereik van de andere sectoren wordt bereikt via verdere elektrificatie, zal het aanbod van CO₂-vrije elektriciteitsproductie moeten matchen met deze extra vraag vanuit de sectoren (via directe elektrificatie dan wel via conversie naar andere energievormen) vanuit de sectoren. Het huidige ambitieniveau zal dan verhoogd worden, mits de juiste randvoorwaarden alsdan kunnen worden ingevuld. Om op deze extra vraag voorbereid te zijn, is het wenselijk dat hier de benodigde voorbereidingen worden getroffen, bijvoorbeeld door het reserveren van de benodigde ruimte. Het 55%-pakket (zie tabel) geeft inzicht in de bijbehorende ambities.

	49% basispakket	55%
Wind op zee	49 TWh	120 TWh
Hernieuwbaar op land (>15 kw)	35 TWh	
Overige hernieuwbare opties (incl. CO2 vrij regelbaar vermogen*)	PM	
Totaal	84 TWh	

Tabel: Ambities productie elektriciteit uit hernieuwbare bronnen in 2030. *Hierin is inbegrepen de verwachte groei van kleinschalig zon-PV naar 7 TWh in 2030. Aan de systeemtafel is de inschatting gemaakt dat in 2030 het CO2-vrije regelbare vermogen 15-40 TWh zal moeten kunnen aanleveren.

(...)

(d) Het waarborgen van leveringszekerheid

Hier ontbreekt volgens RWE een duidelijke toelichting op de noodzaak van een flexibeler energiesysteem om de grootschalige inpassing van duurzame energie mogelijk te maken.

RWE stelt daarom voor de volgende relevante elementen uit het Klimaatakkoord over te nemen:

Betrouwbaarheid is naast betaalbaar en duurzaam een belangrijke doelstelling van het Nederlandse beleid. De competitieve elektriciteitsmarkt draagt hier aan bij, onder meer door het systeem van programmaverantwoordelijkheid en de onbalansmarkt. Het stimuleren van hernieuwbare elektriciteit kan gevolgen hebben voor het niveau van leveringszekerheid. Om grootschalige inpassing van hernieuwbare elektriciteitsproductie uit wind en zon in te passen moet het systeem veel flexibeler worden.

De volgende punten zijn daarbij van belang:

- De regelbare productie zal vanaf 2030 in toenemende mate CO2-vrij moeten worden ingevuld. Het tempo waarin dit gebeurt en de mate waarin de markt dit vraagstuk zelf kan oplossen, zijn onzeker en afhankelijk van veel factoren. De internationale, wederzijdse ondersteuning zal in vorm en mogelijkheden veranderen omdat ook de buurlanden een energietransitie ondergaan. Interconnectie kan flexibiliteit leveren maar de bijdrage is onzeker.
- Het toenemende belang van flexibiliteit en de omvang van de systeemopgave vragen om voldoende aandacht in de innovatieagenda om de uitdaging waar te kunnen maken en om systeemkosten zo laag mogelijk te houden. Het ontwikkelen van nieuwe flexibiliteitsopties en de kostendaling van bestaande, is hier onderdeel van. Technieken van grootschalige (CO2-vrije) flexibiliteitsopties om de lange termijn te voorzien in flexibiliteit (inclusief weer en seizoenpatronen en extreme weersituaties) moeten, gezien de lange doorlooptijden, nu al worden doorontwikkeld om op tijd te kunnen worden toegepast.
- Beleidsmaatregelen die aanzetten tot elektrificatie moeten ook flexibiliteit volop mogelijk maken en/of behouden.
- Flexibiliteit kan komen uit interconnectie, demand side response (waaronder hybridisering), opslag en regelbare productie. Er wordt onderscheid gemaakt in een behoefte aan korte termijn flexibiliteit (<48 uur) en in lange termijn flexibiliteit (>48 uur). De analyse en inventarisatie van opties laten zien dat er met de ontwikkelingen in het energiesysteem in potentie voldoende opties beschikbaar komen om de korte termijn flexibiliteitsvraag op te vangen. Ter invulling van de lange termijn flexibiliteit is een mix van de verschillende bronnen van flexibiliteit nodig. Onder

bepaalde scenario's gebaseerd op een aantal aannames is naar schatting 15 tot 17 GW regelbare capaciteit (langdurige demand side response uit bijvoorbeeld hybride systemen, interconnectie, grootschalige opslag en regelbare productie) nodig bij een gemiddeld weerjaar. In een extreem weerjaar is een aantal GW meer nodig. Verder is bij deze modelaannames de benodigde CO₂-vrije regelbare productie in 2030 ingeschat op 17 TWh en voor niet CO₂-vrije productie op 27 TWh. Het elektriciteitssysteem kan op een aantal manieren met CO₂-vrije regelbare productie worden gevoed: met elektriciteit uit CO₂-vrije waterstof of uit andere hernieuwbare bronnen zoals biomassa en groen gas, uit kernenergie, of uit fossiele bronnen waarbij CO₂ wordt afgevangen. De verschillende technologische oplossingen kennen verschillende realisatietermijnen, kosten, maatschappelijk draagvlak en andere karakteristieken waardoor ze in meer of mindere mate realistisch zijn voor de periode tot 2030. De inzet van biomassa wordt gezien binnen een breder duurzaamheidskader, waarop in paragraaf 2.3.3 nader wordt ingegaan.

- Energie-infrastructuur is voor de energietransitie sterk voorwaardenscheppend. De energie-infrastructuur (elektriciteit, (groen)gas en andere energiedragers) zal verder ontwikkeld moeten worden opdat tijdig voldoende capaciteit beschikbaar is.
- Creëren van stabiel investeringsklimaat. Regelgeving in Nederland dient voldoende zekerheid te garanderen om investeringen in de elektriciteitsproductie ten behoeve van de leveringszekerheid aantrekkelijk te maken.